

Pedagogisch beleid Kinderopvang Haarlem

Spelend Groeien

Inleiding

Kinderopvang Haarlem heeft één centraal **pedagogisch beleid**. Dit is de pedagogische basis van alle kindercentra van Kinderopvang Haarlem. In dit beleid vindt u naast de visie op kinderen en het doel van het pedagogisch beleid, vooral de beschrijving van de vijf pedagogische uitgangspunten. Deze uitgangspunten zijn eigenlijk het kader van de opvang: wat willen we kinderen bieden, meegeven en wat is de rol van de pedagogische medewerker hierin?

Dit kader is voor alle kindercentra gelijk, maar de dagelijkse praktijk is natuurlijk niet overal gelijk. Kindercentra kunnen in het pedagogisch handelen verschillende speerpunten hebben al naar gelang de sociaal-demografische kenmerken en de fysieke omgeving van het kindercentrum. Deze verschillen kunnen bijvoorbeeld betekenen dat op het ene kindercentrum meer specifieke aandacht is voor de taalontwikkeling van kinderen, terwijl op een ander kindercentrum een uitgebreid buitenprogramma gehanteerd wordt. Ieder kindercentrum heeft daarom naast het centrale pedagogisch beleid ook een **pedagogisch werkplan**. In dit werkplan wordt aangegeven wat de speerpunten zijn en hoe daaraan (praktische) invulling wordt gegeven.

Doel pedagogisch beleid

De functie van pedagogisch beleid en de pedagogische werkplannen is tweeledig: het is het kader voor het pedagogisch handelen van de medewerkers en het geeft ouders inzicht in de pedagogische uitgangspunten van de opvang.

Visie op kinderen

Ieder kind is een uniek en sociaal wezen, en heeft recht zich te ontwikkelen in zijn/haar eigen tempo en op zijn/haar eigen wijze. Het pedagogisch beleid van Kinderopvang Haarlem is erop gericht kinderen de mogelijkheid te geven zich zo optimaal mogelijk te ontwikkelen.

De 4 pedagogische doelen uit de Wet kinderopvang

De Wet Kinderopvang (2005) schrijft vier pedagogische basisdoelen voor die een basis moeten vinden in het pedagogisch beleid van organisaties in de kinderopvang.

Een korte beschrijving van de 4 basisdoelen ¹:

1. Het bieden van een gevoel van veiligheid (emotionele veiligheid) en vertrouwen
Dit is de basis van elk handelen in de kinderopvang. Elk kind heeft een vertrouwd en veilig gevoel nodig. Als het kind zich veilig voelt, kan het de wereld aan en durft het de omgeving te gaan verkennen en ontdekken.
2. Het bevorderen van persoonlijke competentie
Met persoonlijke competentie worden persoonskenmerken bedoeld als weerbaarheid, zelfvertrouwen, eigenwaarde, flexibiliteit en creativiteit in het omgaan met verschillende situaties. Het kind kan hierdoor problemen adequaat aanpakken en zich goed aanpassen aan veranderende omstandigheden. Het kind leert en ontdekt wie het is, wat het kan, welke interesses het heeft en welke vaardigheden er nodig zijn in welke situaties.
3. Het bevorderen van sociale competentie
Sociale competentie omvat vaardigheden en kennis over hoe je met anderen omgaat, je weg vinden in een groep, samenwerken, rekening houden met anderen, conflicten voorkomen en oplossen, het ontwikkelen van sociale verantwoordelijkheid. Door interactie met andere kinderen en volwassenen, door de ervaring van "in een groep te zijn" en daar je weg in te vinden, ervaren en ontdekken kinderen wat wel en niet werkt in de omgang met elkaar.

---

¹ Rixsen-Walraven, M. (2004). Pedagogische kwaliteit in de kinderopvang: doelstellingen en kwaliteitscriteria. In: IJzendoorn, R. van, Tavecchio, L., Rixsen-Walraven, M., *De kwaliteit van de Nederlandse kinderopvang* (pp 100-124). Amsterdam: Boom

4. Het eigen maken van waarden, normen, cultuur

Om goed in de samenleving te kunnen functioneren is het nodig dat kinderen de waarden, normen, regels van de maatschappij waarin zij leven, leren kennen en zich eigen maken. Zo kunnen zij hun weg vinden in de maatschappij.

Het kindercentrum is een bredere samenlevingsvorm dan het gezin. Kinderen ontmoeten er veel verschillende mensen en maken kennis met een diversiteit aan normen, waarden en vaak ook verschillende culturen. De groep biedt mogelijkheden om zich de algemeen geldende waarden, normen en regels van de samenleving eigen te maken.

Deze opvoedingsdoelen gelden voor alle kinderopvangorganisaties. Kinderopvang Haarlem heeft deze basisdoelen geïntegreerd in haar pedagogisch beleid en vertaald naar vijf uitgangspunten:

- Vertrouwen
- Zelf
- Samen
- Ontdekken
- Plezier

Deze vijf uitgangspunten vormen de grondslag voor het pedagogisch handelen dat gericht is op het behalen van de vier pedagogische doelen.

Schematisch ziet dit er als volgt uit:

Uitgangspunten Kinderopvang Haarlem	Basisdoelen van de Wet
Vertrouwen	Emotionele veiligheid
Zelf	Emotionele veiligheid Persoonlijke competentie
Samen	Sociale competentie Eigen maken van waarden, normen, cultuur
Ontdekken	Persoonlijke competentie Sociale competentie
Plezier	Persoonlijke competentie Sociale competentie Eigen maken van waarden, normen, cultuur

De uitgangspunten van het pedagogisch beleid van Kinderopvang Haarlem

Elk van de vijf uitgangspunten wordt hieronder toegelicht. Hierbij wordt het eerste uitgangspunt vertrouwen als basis gezien. Wanneer kinderen zich in de kinderopvang veilig en vertrouwd voelen, kunnen zij zich verder gaan ontwikkelen. Dan is het mogelijk om plezier te hebben, te ontdekken wie je bent, te oefenen om samen te spelen, respect te krijgen voor anderen en te ontdekken wat je leuk vindt om te doen.

Uitgangspunt 1: Vertrouwen

De basis van het handelen van de pedagogisch medewerkers is het bieden van een gevoel van veiligheid aan het kind. Wij willen dat het kind zich gezien en gehoord voelt. In het dagelijks taalgebruik zeggen we dan dat het kind het naar zijn zin heeft, zich op zijn gemak voelt en lekker in zijn vel zit. Dit is niet alleen fijn voor het kind, het is ook een voorwaarde voor verdere ontwikkeling.

Om zich veilig te gaan voelen is een gevoel van herkenning belangrijk: hier ben ik vaker geweest, die grote mensen waren er toen ook en die andere kinderen heb ik ook vaker gezien. Zo creëer je een stabiele omgeving. Verder zijn een voorspelbare en herkenbare inrichting en aankleding van de ruimte belangrijk. Structuur in de dagindeling geeft rust binnen de groepen en dus voor de kinderen: zij herkennen waar en met wie ze zijn en wat ze die dag gaan doen. Natuurlijk is vooral de houding en het handelen van de pedagogische medewerker belangrijk om te zorgen dat de kinderen zich veilig en geborgen voelen. Een professionele pedagogische medewerker is sensitief responsief: ze ziet en hoort alle kinderen en probeert zich steeds weer te verplaatsen in het kind om te kunnen herkennen wat hij/zij nodig heeft om daar adequaat op te kunnen reageren. Voor sommige kinderen betekent dat een tijdje op schoot en lekker dichtbij, voor anderen betekent dat misschien even op de bank met een boekje. Alle kinderen hebben positieve aandacht nodig. Belangrijk is dat de kinderen voelen dat iedereen welkom is, dat je mag zijn wie je bent.

Uitgangspunt 2 : Zelf

Ieder kind is uniek en ontwikkelt zich op zijn eigen tempo en wijze. Kinderen, van baby's tot pubers, willen graag taken zelf doen, dingen zelf ervaren en uitproberen. Door kinderen veel mogelijkheden te geven om - alleen of met hulp - vaardigheden te oefenen en ze te stimuleren iets nieuws te proberen, ontwikkelen zij een positief gevoel van eigenwaarde, een sterk geloof in hun eigen kunnen en een gevoel van zelfredzaamheid. Dit heb je nodig om alles wat nog op je pad komt, met vertrouwen tegemoet te treden.

Kinderen bouwen ook een positief zelfbeeld op door de positieve aanmoediging en ondersteuning die ze vanuit hun omgeving krijgen. Verder is het belangrijk dat kinderen voelen dat hun ideeën gehoord worden. Dat hun inbreng serieus genomen wordt. Dit ervaren ze wanneer ze de kans krijgen zelf hun problemen op te lossen, bijvoorbeeld hoe het speelgoed allemaal in de kast te krijgen, hoe kunnen we allebei met die auto spelen of hoe kunnen we met 7 kinderen toch een eerlijke voetbalwedstrijd spelen? Wanneer het ze geheel of gedeeltelijk lukt om datgene te doen wat ze willen, vergroot dat hun gevoel van eigenwaarde : ik ben belangrijk, wat ik vind en voel is goed, ik mag fouten maken en ik kan nog heel veel leren.

Door naar kinderen te luisteren en te kijken, kunnen pedagogisch medewerkers in hun handelen aansluiten bij de individuele ontwikkeling van de kinderen. Dit doen zij door een omgeving te creëren en materiaal aan te bieden welke aansluit bij het ontwikkelingsniveau van het kind. Voor het opbouwen van een positief zelfbeeld is het belangrijk dat de pedagogisch medewerker de zelfstandigheid, de eigen zienswijze en de gedragingen van de kinderen erkent en respecteert. Dat kinderen ervaren dat hun gevoel en hun inbreng serieus genomen worden.

Uitgangspunt 3: Samen

Kinderen worden in een groep opgevangen en hebben daardoor de hele dag contact met andere kinderen. Binnen een groep zijn er veel mogelijkheden tot het oefenen van sociale vaardigheden. Spelenderwijs ervaren kinderen dat andere kinderen ook gevoel hebben. Ze oefenen zich te verplaatsen in een ander, ze oefenen te communiceren met elkaar, te wachten op elkaar, ruimte te maken voor elkaar en te delen. Ook oefenen kinderen met het aangaan van vriendschappen. Naast spelen met elkaar, leren de kinderen ook te zorgen voor elkaar, elkaar te troosten bij verdriet en samen een oplossing te zoeken wanneer ze bijvoorbeeld met dezelfde fiets willen spelen. Allemaal vaardigheden die je moet hebben om naast en met elkaar te spelen en te zijn.

De pedagogisch medewerker ondersteunt de kinderen actief in hun sociale ontwikkeling door interacties tussen kinderen te begeleiden en door het stimuleren van pro sociaal gedrag, gedrag wat kinderen van nature laten zien. Dit doen zij door goed naar de kinderen te kijken en hun gedrag te benoemen, door mee te spelen en door het organiseren van allerlei groepsactiviteiten.

Groepsopvang biedt ook mogelijkheden om met de meer complexe kant van vriendschappen te leren omgaan, zoals groepsdruk en buitensluiten: gedragingen waar alle kinderen in de schoolleeftijd wel eens mee te maken krijgen. De pedagogisch medewerker ondersteunt kinderen in het ontwikkelen van sociale weerbaarheid, bijvoorbeeld door het bespreekbaar maken van situaties die zich voordoen en proactief door situaties te creëren waarin veel interacties tussen kinderen plaatsvinden.

De sociale omgeving van de groep biedt ook de mogelijkheid om kinderen kennis te laten maken met grenzen, algemene normen en waarden en met de gebruiken en omgangsvormen in de groep, op de locatie en in de samenleving. Als basis geldt: we zijn hier met zijn allen en iedereen is belangrijk en telt mee.

Uitgangspunt 4 : Ontdekken

Kinderen zijn de hele dag bezig de wereld in zich op te nemen, te ervaren wat er is en wat zij kunnen. Van nature zijn kinderen nieuwsgierig, ze zijn voortdurend op ontdekkingstocht en gebruiken hiervoor al hun zintuigen. Er is binnen de opvang heel veel ruimte voor vrij spel om de kinderen de mogelijkheid te geven zelf te ontdekken wat ze leuk vinden om te doen. 'Spelen' is voor kinderen eigenlijk een ander woord voor 'keihard leren', kinderen ontwikkelen zich door interactie met hun omgeving.

Naast vrij spelen, worden er ook gerichte activiteiten aangeboden. Door kinderen bewust te stimuleren op een specifiek ontwikkelingsgebied, helpt de pedagogisch medewerker het kind een stap verder te zetten in zijn ontwikkeling. Zo wordt bijvoorbeeld de motoriek gestimuleerd door puzzels, bouwen met blokken en stoeien met zachte kussen op de gang. Ook bij de buitenschoolse opvang is er naast veel tijd voor vrij spel een groot aanbod aan activiteiten en workshops, afgestemd op de interesses en behoeften van de kinderen.

Een belangrijke taak van de pedagogisch medewerker is het organiseren van een omgeving waarin kinderen uitgedaagd en gestimuleerd worden. De pedagogisch medewerker kan invloed uitoefenen op de ruimte door deze in te richten vanuit de pedagogische kennis. Verder kan de pedagogisch medewerker variëren wat betreft materialen: veel of weinig, bekend of nog onbekend en makkelijk of moeilijk materiaal. Door zoveel mogelijk aan te sluiten bij de initiatieven, de interesses en het ontwikkelingsniveau van het kind, is de betrokkenheid van het kind het grootst en wordt de ontwikkeling gestimuleerd.

Uitgangspunt 5 : Plezier

Het is belangrijk dat een kind zich verheugt om naar de opvang te gaan, er plezier heeft en er zich thuis voelt. De opvang moet gezellig en huiselijk zijn en warmte uitstralen. In deze omgeving kunnen kinderen zich verder ontwikkelen.

Plezier is een breed begrip. Kinderen kunnen plezier hebben met elkaar, met de medewerkers en ook alleen. Er is sprake van een wisselwerking: wanneer de kinderen zich prettig voelen, voelen de medewerkers zich prettig en ontstaat er een positieve sfeer waarin het fijn is om met elkaar te zijn.

De medewerkers creëren bewust met warmte en plezier een sfeer waarin kinderen zich fijn en betrokken voelen. Op de buitenschoolse opvang krijgen kinderen regelmatig de kans om mee te denken over de opvang (inrichting, activiteiten, materialen) waardoor de kinderen het gevoel krijgen dat het "hun" opvang is. Kinderparticipatie draagt bij aan een leuke sfeer op de opvang.

Tot slot

Het pedagogisch beleid vormt de basis voor het pedagogisch handelen op alle kindercentra van Kinderopvang Haarlem. Het geeft duidelijk richting aan de manier waarop kinderen binnen Kinderopvang Haarlem opgevangen en begeleid worden, maar biedt tegelijkertijd ruimte om in de praktijk het pedagogisch handelen goed aan te laten sluiten bij de specifieke kenmerken van een kindercentrum. Zoals in de inleiding is aangegeven zijn niet alle kindercentra gelijk en kunnen kindercentra in het pedagogisch handelen verschillende speerpunten hebben. Elk kindercentrum beschikt daarom ook over een eigen pedagogisch werkplan waarin aangegeven staat wat de speerpunten in het pedagogisch handelen zijn en hoe daaraan (praktische) invulling wordt gegeven.

Het pedagogisch beleid laat zien hoe Kinderopvang Haarlem aankijkt tegen kinderen en hoe de pedagogisch medewerkers een bijdrage leveren aan hun ontwikkeling. Aan het pedagogisch beleid ontleen de pedagogisch medewerkers richting en inspiratie voor hun pedagogisch handelen. Voor ouders biedt het pedagogisch beleid inzicht in wat de opvang bij Kinderopvang Haarlem voor hun kind kan betekenen.

Deskundige medewerkers en een goede communicatie met ouders zijn van groot belang voor de kwaliteit van het pedagogisch handelen. Bij Kinderopvang Haarlem werken gekwalificeerde medewerkers die via werkoverleg en trainingen ondersteund worden om de kwaliteit hoog te houden en waar nodig te verbeteren. Daarnaast is er veel aandacht voor goed contact met de ouders. Tijdens het breng moment vindt de dagelijkse overdracht van informatie plaats om de opvang zo goed mogelijk af te stemmen op de behoeften van het kind. Bij het ophalen informeert de pedagogisch medewerker de ouder hoe het kind de dag heeft beleefd. Naast deze momenten, vinden er op alle kindercentra oudergesprekken plaats, waarbij uitgebreid over de ontwikkeling van het kind gesproken wordt.

Haarlem, maart 2011

